

Předvánoční čas

Venku je nevlídně, dny se krátí, noci prodlužují, a opět je tu ten tajemný a krásný čas adventu. V dnešní době pro většinu z nás spíše období stresu ze shánění dárků, pečení, nakupování a uklizení. A tak si raději připomeneme, jak tento předvánoční čas trávili naši předkové.

Vánočním svátkům předchází čtyřtydenní období adventu, doba zklidnění a očekávání narození Ježíše Krista. Práce na polích skončila, úroda je sklizená, ty tam jsou ale i podzimní tancovačky, veselice a jiné radovánky. Říkalo se, že svatá Kateřina (25. listopad) zavěla muzikanty do chléva a housle pověšila do komína. A bylo po muzice!

Po svatém Ondřeji (30. listopad) začínal tichý advent. Noc na svatého Ondřeje byla první z adventních nocí, kdy se dalo věštit a předvídat budoucnost. Kromě lití olova, hádání z třísek, plavení světýlek (skořápky z ořechů se svíčkou), byl na Šumavě rozšířený zvyk stoupání na postel. Dívka si stoupla na rozestlanou postel, pomodlila se k svatému Ondřeji a v noci se jí měl zjevit její vyvolený. Také sny, co se té noci zdají, mají se dříve či později splnit.

Advent ale nebyl v žádném případě časem zahálky a nicnedělání. Hospodáři spravovali nářadí a připravovali se na jaro. Lidé si v podhůří Šumavy, v té době již zapadané sněhem, přivydělávali výrobou březových košťat, dřeváků, šindelů a hraček. Také se každý den večer scházela děvčata a hospodyně u draní peří a na prástkách. Tak se choďvalo střídavě po celé vesnici kromě soboty a neděle. Při draní ženské seděly ve vytopené kuchyni u velkého stolu. Uprostřed byla hromádka peří, ze které si všechny braly do hrsti a draly. Pápěrky házely do klína a sedrané peří dávaly na hromádku vedle ruky. Průběžně, během večera jedna dračka obešla ostatní a sebrala sedrané peří do pytle. K pití se vařil čaj s rumem a pečivo. Na Chodsku se v prástkách jedli sušené švestky, křížaly, sušené bukvice, naložené zelné košťály a chléb.

V předvečer svaté Barbory (4. prosinec) choďovala v bílých šatech oblečená maškara – Barborka. V pase měla uvázanou modrou nebo červenou pentli, rozpuštěné dlouhé vlasy, obličej moukou zabílený, zahalený tylovým závojem a na hlavě korunku nebo věneček z kytiček. V ruce nesla uzlík nebo košíček s cukrovím a pečivem zvaným barborou. Někdy s ní chodil anděl. Dávala otázky z náboženství a obdarovávala hodné děti pečivem. V té době pekaři pekli k tomuto dni rohlíčky, koláčky, preclíčky a malé houstičky. Další, dodnes nejoblíbenější postavou nejen dětí byl Mikuláš (6. prosinec). Podle starých legend Mikuláš přináší dětem štěstí a chrání je proti nemocem. Je také patronem námořníků, žáků a zastánce chudých. V doprovodné anděla a čerta chodil po domácnostech a naděloval. Děti odřikávaly krátké modlitbičky a dostávaly sušené ovoce, jablíčka a mikulášské pečivo. Tam, kde nechodil, dávaly děti za okna misku nebo punčochu, někdy i botu a ráno se běžely podívat, co jim tam v noci nadělil. Někdy našly za oknem i březovou metlu, ověšenou ovocem a cukrovím. Na Klatovsku byl pro tento den typický švestkový panáček. Figurka ze sušených švestek napichaných na špejli nebo drátku s červenou mašličkou na krku.

Dále pak ještě choďovaly v průběhu prosince všelijaké tajemné maškary a postavy – Lucka, Klempera, Toma – Tomáš. A pomalu se blíží tolik očekávaný Štědrý den. V dávných časech děti věřily, že Ježíšek jezdí na velikých saních tažených koňmi, a tak dávaly za vrata seno a putýnku s vodou. Ježíšek to uvidí, zastaví, nakrmí a napojí koně a určitě něco nadělí! V některých místech Šumavy vůbec věřily, že dárky přináší „zlatý kůň“. Na západní Šumavě „zlatý koníček“ naděloval křížaly, svatojánský chlebiček, sušené pečené hrušky, zázvorky, perníčky a jablíčka (podle L. H. Malleho). Je jedno, kdo u vás bude nadělovat dárky, jestli Ježíšek, koníček, nebo vy sami. Přejí, ať vám také přinese klid a pohodu, nejen pro poslední měsíc v roce.

Jak na Nový rok, tak po celý rok

Dříve lidé neslavili Silvestr tak bujaře a vesele jako dnes a ani na půlnoc nečekali s takovým nadšením. Silvestr byl někde taky nazýván druhým nebo také malým Štědrým večerem. Hospodyně vykonaly v domácnosti jen nejnужnější drobné práce, hospodáři nakrmili dobytek ve stájích a všichni pak odcházelí pospolu do kostela na požehnání a děkuvnou pobožnost. Večer po práci a motlitbě se scházeli chlapi v hospodě na novoroční přjítek. I o této noci lidé doma věštili. Snažili se nahlédnout do budoucnosti pomocí litého olova, házením střevice apod. Na Chodsku se dlouho držel zvyk v tento den poházet po světnici hrách, aby nikdo nebloudil.

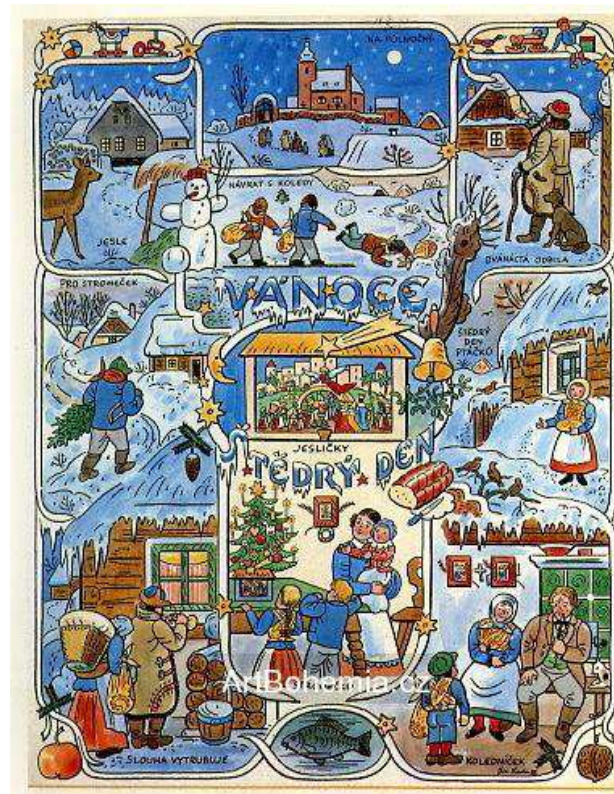
Nový rok – den plný předsevzetí, začátek nových věcí, událostí a očekávání, co další rok přinese. K novoročnímu ránu patřily pověry a různá, dobrá či špatná znamení. Lidé věřili, že uvidět dítě, mladou ženu, muže nebo zapražžený vůz přináší štěstí. Naopak, starou ženu nebo starého psa potkat považovali za velkou smůlu. Cokoli se v tento sváteční den dělalo, dělalo se pořádně, protože platilo jak na Nový rok, tak po celý rok. Již od rána chodili po domech malí koledníci, odřikávali koledy a hospodyně je obdarovávaly. Dávaly jim jablíčka, ořechy, křížaly a pečivo. Po skončení dopolední novoroční mše si lidé hned před kostelem podávali ruce, přáli si vzájemně do nového roku a zašli na skleničku. Pak šli teprve domů na oběd. Hospodyně dbaly, aby na stole nechyběla tradiční jídla. Čočková nebo krupicová polévka, aby se doma držely peníze a vepřové maso, protože prasátko je symbol blahobytu. Naopak drůbež a ptactvo na stole nesmělo v tento den být, protože jak peníze, tak štěstí by uletělo. Odpoledne byl čas návštěv a hostů, posezení u kávy, čaje a pečiva. Také se říkalo jít na besedu, hrátky nebo hjtu. Většinou se posezení při družném hovoru protáhla až do pozdního večera.

6. ledna na Tři krále končí vánoční svátky. 5. ledna se světívala v kostelích voda, aby si ji lidé mohli vzít domů na vysvěcení svých přibytků, proti zlým silám a nemocem. Většinou hospodář napsal ve svém domě K +M+B, podle jednoho výkladu počáteční písmena jmen tří mudrců putujících do Betléma. Podle jiného zkratka latinského požehnání, které v češtině znamená: Kristus ať požehná přibytke. Zároveň vodou se světívala také křída, sůl, vavřín a kadidlo. Kadidlem se vykuřovaly stáje a vavřín (bobkový list) byl také používán po celý rok proti temným silám. Posvěcenou sůl přidával hospodář zvířatům do vody a krmení. Na Tři krále obcházelí stavení koledníci převlečení za starověké mudrce, tři krále. Zpívali písně a koledy o cestě těchto králů nesoucích vzácné dary: zlato, myrhu a kadidlo k jesličkám malému Ježíškovi. Tato tradice se dochovala dodnes.

Školní zpravodaj Den světél 2018/2019

Základní škola a mateřská škola Brno, Kotlářská 4

čtvrtek 20. prosince 2018
15:30 – 16:45

Vánoční dílny – popis a jejich rozmístění

II. patro

	I.A Vánoční přání Bronislava Rozbořilová + Ivana Juklová		Hudebna I Zpívání koled – 17:00 Jiří Rybička ↓
V.A Stromeček – zápich Iva Rubešová Rybičková + Irena Rousová	II.C Vánoční ozdoba na stromeček Jarmila Voščinářová + Ilona Talašová	IV.A Ozdoba – čepička z vlny Leona Pešková + Monika Staňková	

I. patro

II.B Čajovna Kamila Tachovská	III.A Svíčky z včelího vosku Dana Čermáková + Eva Brtníková		↑↓
Výstava prací Školní družiny (od 14. do 19. prosince 2018) → Sborovna školy →			
II.A Ozdoba z ovoce Hana Švábová + Gabriela Neveselá	III.B Spirála Adéla Ondrušková + Kateřina Kókeny		

Přízemí

IV.C Odpolední školní družina 15:30 – 17:00 Irena Haladová		IV.B Betlém – svícen Marie Pokorná + Eliška Nečasová + Alena Bodečková	studovna – šatna pro rodiče → učebna Výtvarné výchovy → ↑
Školní družina Pečení vánočního cukroví Zuzana Sekerková + Kateřina Jelínková + Miluše Nováková		Vrátnice	Vstup ↑↓

Výtvarná výchova (učebna se nachází v bloku B – bude značeno od vstupu do školy) – **Vánoční přání** – Kamila Příbořská

Vánoční dílny jsou v místnostech, které nemají šedou výplň. Je u nich napsána stručná charakteristika příslušné vánoční dílny a jména pedagogických pracovníků školy, kteří dětem dílnu připravili.